

Nr 225.

Av herr **Sundberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående älgavgifter m. m.

I proposition nr 46 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till lag om rätt till jakt, vilket på ett i det hela lyckligt sätt synes oss lösa frågan om jaktväsendets ordnande i vårt land.

Bland de nyheter, som i intresserade kretsar hälsats med den största tillfredsställelsen, är införandet av en jaktvårdsavgift, avseende att bereda medel för den svenska jaktens höjande ur den försumpning, vari den genom misshushållning med villebrådet i stort sett nedsjunkit. Det är väl ingen, som icke är på det klara med att vårt land, utan att andra berättigade intressen behöfve trädas för när, kunde hysa en betydligt starkare villebrådstam än som för närvarande finnes. Den omständigheten, att möjligen på ett fåtal områden, där särskilt intensiv jaktvård bedrivits, väl stora villebrådsskador uppkommit, ändrar intet i detta omdöme, men kan ju föranleda att en sålunda uppdriven villebrådstam, såsom också förslaget iakttaget, bör nedbringas.

De strävanden att höja vår villebrådstam, som hittills gjorts från våra jaktvårdssammanslutningars sida, hava, ehuru långt ifrån alldeles ineffektiva, av brist på erforderliga medel icke kunnat bliva av den verkan, som önskligt varit.

Det är så mycket — även utöver vad revisionssekreteraren Bouveng omnämnt i sin motivering (sid. 95 o. f.) — som behöver göras.

Först och främst är det sålunda av vikt att man jämväl hos oss kan bliva i tillfälle att motverka den för villebrådet så menliga sönderstyckningen av jorden i allt smärre brukningsdelar genom att framkalla bildandet av gemensamma jaktvårdsområden. Erfarenheten från sådana länder, där man såsom hos oss icke velat slå in på det s. k. tyska systemet med dess tvångsvisa sammanförande av alla sådana smärre jaktområden i större jaktvårds-komplex utan funnit sig böra i det längsta söka komma fram på den fria sammanslutningens väg, visar, att detta icke med önskelig effekt kan ske, om ej de jaktvårdssammanslutningar, som bildas, erhålla något så när riklig hjälp från det allmännas sida i sitt arbete på villebrådstammarnas upphjäl-pande. Sålunda har man i såväl Danmark som Frankrike sett sig föranlå-ten att av medel, som inflyta för jaktkort, anvisa betydande belopp till under-stöd åt sådana sammanslutningar. Skola våra många på villebråd så gott som tomma områden kunna bliva på nytt besatta med tillfredsställande ville-brådstammar, komma säkerligen stora belopp att erfordras till sådana un-derstöd. Naturligtvis böra de härför erforderliga medlen tagas från den fö-reslagna jaktvårdsfonden.

Det är emellertid även andra stora uppgifter, som blott vänta på att erforderliga medel skola stå till förfogande för att bliva föremål för försök till lösning.

Det inträffar allt som oftast, att en villebrådsstam i ett land eller en del därav helt oväntat undergår en väsentlig minskning eller rent av försvinner, utan att anledning finnes till antagande, att detta beror på misshushållning från människans sida eller på framfart av rovdjur. Förhållandet är föremål för undersökningar i ett flertal länder, och dessa hava givit anledning till antagande, att smittsamma sjukdomar vid sådana tillfällen spelat en väsentlig roll. Vid senaste nordiska jägarekongressen enade man sig också om en framställning till vederbörande i de olika nordiska länderna om samarbete för lösning av frågan om dylika sjukdomars uppkomst, spridning och betydelse samt eventuellt sättet för deras bekämpande. Förr än klarhet vunnits om uppkomsten och omfattningen av dylika sjukdomar har man i varje fall icke någon utsikt att övervinna dem. Naturligtvis bör ej Sverige undandraga sig det ifrågasatta samarbetet med de övriga nordiska länderna. Kostnaderna för ett deltagande komma säkerligen att ställa avsevärda fordringar på jaktvårdsfonden.

Vidare har vid en sammankomst i Wien sommaren 1937 utarbetats ett förslag till internationell fågelskyddskonvention, om vilket det är att antaga att det inom en ej alltför avlägsen tidpunkt skall komma att läggas till grund för en konvention mellan de intresserade staterna. Enligt detta förslag skulle de deltagande länderna, bland annat, förbinda sig att upprätta och understödja upprättandet av särskilda reservat för fåglar, särskilt flyttande fåglar. Åtgärden är ju synnerligen beaktansvärd, om man vill vinna ett hejdande av den avsevärda nedgång i fågelstammarnas storlek, som tyvärr måste anses konstaterad såvitt angår den zon, som bildas av västra och mellersta Europa, de nordiska länderna inräknade, jämte norra Afrika. I den mån åtgärden avser även de arter, som äro av intresse från jaktsynpunkt, kommer naturligtvis även den att ställa anspråk på jaktvårdsfonden.

Det finnes även andra undersökningar av intresse för jaktvården, som enligt vad vi erfarit planläggas på vederbörligt håll. Bland dessa må särskilt nämnas en utredning angående de åtgärder, som kunna vara påkallade för att bibehålla och om möjligt förbättra kvaliteten hos vår älgstam. I detta hänseende har man visserligen i Tyskland gjort en del undersökningar avseende den tyska älgstammen. Det är emellertid ej säkert, att dessa äro direkt tillämpliga på våra förhållanden, beroende dels på olika proveniens och dels därpå att de tyska undersökningarna måhända allt för mycket tagit sikte på trofésynpunkten. Det vore därför av synnerlig betydelse, om motsvarande undersökningar utgående från svenska förhållanden kunde komma till stånd hos oss.

Klart är att allt efter som tiden lider nya dylika uppgifter av allmänt intresse komma att uppdyka.

Härtill kommer, att även om den av revisionssekreteraren Bouveng föreslagna nya organisationen av jaktvårdsarbetet icke kommer till omedelbart

genomförande, stora anspråk komma att ställas på jaktvårdsfonden för att sätta de nuvarande organen för jaktvårdsarbetet i stånd att fylla de uppgifter den nya lagstiftningen kommer att ställa på dem.

Det är med hänsyn till ovanberörda förhållanden klart, att det är av synnerlig betydelse, att den blivande jaktvårdsfonden icke belastas med utgifter avseende mera på sidan av dess egentliga uppgift liggande ändamål.

Revisionssekreteraren Bouveng har beräknat, att med tillämpning av hans ursprungliga förslag jaktvårdsfonden skulle komma att uppgå till omkring 700,000 kronor. I sitt yttrande över hans förslag har Svenska jägareförbundet förklarat sig anse denna beräkning för hög. Särskilt kan det tagas för visst, att antalet av dem, som deklarerat mer än ett vapen, är vida större än Bouveng beräknat, och det får ej förbises, att de, som haft ett flertal vapen att deklarerat, äro ganska många. Härtill kommer numera, att en väsentlig nedgång i jaktvårdsfonden måste bliva en följd av förslaget, att den lägsta avgiften, den å tre kronor, skall berättiga till jakt inom tre till varandra gränsande kommuner. En stor del av våra jägare komma säkerligen icke att bliva i behov av att erlägga högre avgift.

Det kan vid dessa förhållanden icke annat än väcka betänkligheter, då det i *propositionen nr 47* ifrågasättes att medel skulle få tagas från jaktvårdsfonden till täckande av beräknad brist i den föreslagna älgskadefonden för södra Sverige, och dessa betänkligheter ökas ytterligare därav att något bestämt maximum för det belopp, som sålunda skulle komma att undandragas det egentliga jaktvårdsarbetet, icke angives i vidare mån än att detsamma naturligtvis icke kan komma att överskjuta de 20 % av fonden, som enligt den vid statsrådsprotokollet för den 5 februari 1937 fogade bilagan (prop. nr 46 sid. 85) skulle stå till Kungl. Maj:ts förfogande för att användas till jakt- och naturvårdande ändamål inom riket i allmänhet. Det är nämligen från denna del av fonden tillskottet till älgskadefonden avses skola tagas. Men såsom av det föregående framgår kommer just denna del av jaktvårdsfonden att bliva starkt belastad för allmänna jaktvårdsändamål.

Det är visserligen sant, att, såsom departementschefen anför, den föreslagna åtgärden kan komma att indirekt i någon mån innebära ett stöd för arbetet på att upprätthålla en stark älgstam inom riket. Den strider emellertid uppenbart mot den tanke, som ligger till grund för införandet av bestämmelserna om älgavgifter, eller att älgjakten borde själv bära de kostnader, som kunde erfordras för att gottgöra uppkomna älgskador i den mån de borde ersättas. Man såg häri, bland annat, det bästa korrektivet mot eventuella tendenser att på konstlad väg uppdriva älgstammen till en storlek, som icke var försvarad av förhållandena.

Man bör nämligen ej förbise att om älgstammen inom någon del av landet nått en sådan styrka, att värdet av de skador, som jämlikt § 4 få ersättas från älgskadefonden, blir avsevärt större än värdet av från samma landsdel influtna älgavgifter, så är detta ett tämligen sannolikt utslag för att älgstammen inom samma landsdel nått en sådan styrka att det från allmän hushållssynpunkt får anses önskligt att decimering kommer till stånd. De

skador som få ersättas från älgskadefonden och som tillfogas åkrar tillhöriga brukningsdelar mindre än 15 har få nämligen i och för sig betecknas som relativt obetydliga i förhållande till de skador, som av älg vållas framförallt skogen, ävensom gröda å åkrar tillhöriga större brukningsenheter än 15 har.

För sådant fall bör närmast § 24 (förslaget till lag om rätt till jakt, prop. nr 46) komma i tillämpning, medan däremot ett anlitande av jaktvårdsfonden för älgskadereglering i sådana fall indirekt komme att innebära, att medel avsedda att befrämja *rationell* jaktvård bleve använda för att vidmakthålla en *irrationell* sådan.

Det kan ju ej heller anses fullt rättvist, att jägare, som varken själva jaga älg eller hava älg på sina marker, skulle bidra till ersättande av dem alldeles ovidkommande skador av älg till förfång för jaktvårdsintressen, som ligga dem om hjärtat.

Under åberopande av vad vi sålunda anfört få vi föreslå,

att riksdagen i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47* måtte — med gillande i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag — förklara, att riksdagen ej kan ansluta sig till förslaget att använda medel ur den i prop. nr 46 föreslagna jaktvårdsfonden till ersättningar för älgskador.

Stockholm den 31 januari 1938.

Carl Sundberg.

Gustaf Tamm.

Axel Mannerskantz.

Nils Swartling.